

значительно меньше, что связано с повсеместным сокращением рабочих мест и необходимостью уволить часть штата здесь и сейчас.

В наши дни ценность «мягких» навыков значительно увеличилась, так как их развитие напрямую влияет на конкурентоспособность работника, а конкуренция на рынке труда возросла. Из-за большой конкуренции потеря работы имеет более критическое значение, нежели раньше. Поэтому важно уделять достаточно много внимания поддержанию уровня данных навыков, а также их улучшению.

Литература

1. Махначова Н.М., Мідляр А.К. «SoftSkills» керівника підприємства. Экономика и управление предприятиями: глобальные и национальные проблемы экономики. 2017, выпуск 17. С. 380 – 383.
2. Уровень безработицы в Украине [Электронный ресурс]: <https://index.minfin.com.ua/labour/unemploy/>.
3. Brooks, S. K., Webster, R. K., Smith, L. E., Woodland, L., Wessely, S., Greenberg, N., &Rubin, G. J. (2020). The psychological impact of quarantine and how to reduce it: rapid review of the evidence. *Lancet* (London, England), 395(10227), 912–920. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30460-8](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30460-8).
4. Giallonardo, V., Sampogna, G., Del Vecchio, V., Luciano, M., Albert, U., Carmassi, C., Carrà, G., Cirulli, F., Dell'Osso, B., Nanni, M. G., Pompili, M., Sani, G., Tortorella, A., Volpe, U., &Fiorillo, A. (2020). The Impact of Quarantine and Physical Distancing Following COVID-19 on Mental Health: Study Protocol of a Multicentric Italian Population Trial. *Frontiers in psychiatry*, 11, 533. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2020.00533>.
5. Одегов Ю. Г., Сидорова В. Н., Кулапов М. Н. Эргономика. Учебник и практикум для СПО. Москва: Юрайт, 2017. 157 с.

УДК: 330.311

Мар'я Кучерява

*к.е.н., завідувач Центру впровадження
результатів фінансово-економічних досліджень
ДННУ “Академія фінансового управління”,
piven_maria@ukr.net*

ТРЕНДИ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ФІСКАЛЬНИМИ РИЗИКАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ, ЗУМОВЛЕНИХ COVID-19

TRENDS IN THE AREA OF STATE-OWNED ENTERPRISES FISCAL RISK MANAGEMENT CAUSED BY COVID-19

ТРЕНДЫ В СФЕРЕ УПРАВЛЕНИЯ ФИСКАЛЬНЫМИ РИСКАМИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ, ОБУСЛОВЛЕННЫХ COVID-19

Анотація. Дослідження присвячено визначенню ключових трендів у сфері управління фінансовими ризиками діяльності державних підприємств, зумовлених COVID-19.

Abstract. The study is devoted to identification of core trends in the area of state-owned enterprises' fiscal risk management due to COVID-19.

Аннотация. Исследование посвящено определению ключевых трендов в области управления фискальными рисками деятельности государственных предприятий, обусловленных COVID-19.

Кризові явища обумовлюють необхідність вжиття з боку держави неординарних заходів щодо досягнення конкретних цілей, досягнення яких спрямоване на виконання соціальних функцій. Уряди країн повинні гарантувати функціонування критично важливих об'єктів інфраструктури та попереджувати порушення ланцюгів постачання. Разом з тим, уряди країн прагнуть захистити населення через збереження робочих місць та забезпечення постійного

функціонування стратегічних та бюджетоутворюючих галузей економічної діяльності. Державні підприємств є важливими суб'єктами ринку, які з-поміж іншого надають також державні послуги.

За даними Світового банку у 2018 році загальна балансова вартість активів державних підприємств усіх країн була оцінена у 45 трл. дол. США, що становило приблизно половину розміру світового ВВП. Зазначене спричинене також і зростання кількості державних підприємств, яка за останні два десятиліття збільшилась майже у двічі, тобто наразі частка підприємств державної форми власності становить 20% загальної кількості суб'єктів підприємництва[1].

У деяких випадках уряди вдаються до допомоги основних державних підприємств для забезпечення національних інтересів або для збереження робочих місць. Вони варіюються від національних авіакомпаній, комунальних підприємств, національних нафтових компаній до телерадіомовлення та банків. У секторі повітряного транспорту, де працює багато державних перевізників, неплатоспроможність не лише порушить надання послуг, але й спричинить величезні втрати робочих місць. Таким чином, діяльність державних підприємств пов'язана із суттєвою кількістю ризиків, у тому числі фіскальних.

В умовах боротьби із COVID-19 майже усі ризики, притаманні діяльності державних підприємств набувають характеру фіскальних, оскільки спричиняють втрати надходжень до бюджету країни. Міжнародна професійна спільнота досить активно наразі спрямовує діяльність на вивчення, ідентифікацію ризиків та розроблення заходів із управління ними.

Наприклад, компанія Deloitte у своєму аналітичному документі «COVID-19: управління ризиками та забезпечення подальшої діяльності підприємств» (COVID-19: Managing Risks and Ensuring Business Continuity) класифікує поточні ризики діяльності державних підприємств відповідно до організаційно-функціональної складової:

- ризики інфраструктурного характеру (вплив на підготовленість підприємства до реалізації бізнес-діяльності (операційної діяльності) в умовах віддаленого доступу працівників до робочих місць (перебої із постачаннями ресурсів, необхідних для виробництва товарів, надання послуг, тощо);

- ризики операційної діяльності (вплив заходів протидії корона вірусній хворобі на безперервність операційної діяльності підприємства);

- комунікаційні ризики (вплив заходів протидії коронавірусній хворобі на ефективність взаємодії між підрозділами підприємства);

- ризики економічного характеру (виникнення потреби у здійсненні додаткових витрат, спрямованих на управління ризиками інфраструктурного характеру, ризиками операційної діяльності та комунікаційними ризиками) [2].

У таблиці 1 наведено основні заходи із управління вищенаведеними ризиками.

Таблиця 1

Заходи управління ризиками діяльності державних підприємств, зумовлених COVID-19

Ризики	Заходи з управління ризиками
Ризики інфраструктурного характеру	-перевірка готовності до надання послуг (виробництва товарів); -перевірка готовності та наявності відповідних ресурсів для забезпечення віддаленої роботи працівників підприємства; -оцінка імовірних проблем, що можуть бути викликані наданням створенням віддалених робочих місць; -створення відповідного ІТ забезпечення; -забезпечення достатньої кількості ліцензій для доступу працівників до віддалених робочих місць.
Ризики операційної діяльності	- розробка плану організаційних заходів для реалізації основних операційних процесів; - управління ризиками ланцюга постачання;

	- забезпечення необхідними ресурсами виконання процесів, що не можуть здійснюватися віддалено; - розробка планів по усуненню збоїв у діяльності підприємства.
Комунікаційні ризики	- розробка та управління механізмом комунікацій із працівниками, партнерами, постачальниками, органами державної влади та громадою
Ризики економічного характеру	- розробка кошторисів у розрізі кожного окремого проекту, спрямованого на забезпечення безперебійної діяльності підприємства.

Джерело: [2].

Усі вищеперераховані ризики є продовженням розвитку неокласичної теорії підприємницьких ризиків, представлених Дж. М. Кейнс у своїй праці «Загальна теорія зайнятості, відсотків і грошей»: ризик кредитора (ризик неповернення кредиту, пов'язаний із недостатністю грошового та ресурсного забезпечення боргових зобов'язань підприємства); підприємницький ризик (невизначеності, пов'язані із отриманням грошових надходжень від вкладання ресурсів, тобто, невизначеність отримання запланованого рівня прибутковості (рентабельності); ризик зміни вартості грошової одиниці (об'єктивно існуюча імовірність втрати грошових засобів внаслідок втрати вартості грошовою одиницею, зміною курсу)[3, с. 75-76].

Проведений аналіз міжнародних ініціатив у сфері управління ризиками підприємницької діяльності, спричинених протидією COVID-19, показав, що одним із ключових заходів нівелювання дії окреслених ризиків є належне інформаційне забезпечення прийняття рішень. Подальші дослідження у даній сфері потребують зосередження уваги на визначенні сучасних тригерів виникнення фіскальних та інших ризиків діяльності державних підприємств.

Публікацію підготовлено в рамках проекту, що виконується за грантової підтримки Національного фонду досліджень України (реєстраційний номер: 2020.01/0546).

Література

1. Zhenwei C., Pop G. (2020). State-owned enterprises and COVID-19. World Bank website. URL: <https://blogs.worldbank.org/psd/state-owned-enterprises-and-covid-19> (viewed at 20.03.2021).
2. Deloitte (2020). COVID-19: Managing Risks and Ensuring Business Continuity. Official website. URL: <https://www2.deloitte.com/rs/en/pages/risk/articles/covid-19-managing-risk-and-ensuring-business-continuity.html>
3. Кейнс Д.М. Общая теория занятости, процента и денег. М.: Гелиос АРВ, 2002. — 352 с.

УДК: 330.311

Яна Олійник

*д.е.н., доцент, директор Інституту післядипломної освіти
ДННУ “Академія фінансового управління”,
Oleynik_yv@ukr.net*

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ЧИННИКИ ЗНИЖЕННЯ ФІСКАЛЬНИХ РИЗИКІВ ВІД ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ: НАПРЯМИ АНАЛІЗУ В УМОВАХ ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ COVID-19

INSTITUTIONAL FACTORS OF FISCAL RISKS' REDUCTION FROM THE ACTIVITIES OF STATE ENTERPRISES: DIRECTIONS OF ANALYSIS WITHIN THE COVID-19 OVERCOMING